

men det var Meningen. Det Samme sagde man ogsaa i 1857, og det viste sig at være rigtigt, men dengang brød man sig ikke derom. Det viste sig, at en Deel af de yngre Haandværkere nebsatte sig for selvstændig at udøve deres Næring, men Følgen var, at en Deel af dem senere maatte vende tilbage til under andre selvstændige Arbeidsherrer at erhverve deres Ophold ved deres Haandværk, hvad de ikke kunde som selvstændige Mænd. Det brød man sig, som sagt, ikke om i 1857, men det er man derimod hange for nu, og hvorfor? Jeg veed det ikke. Dengang var der rigtignok kun Tale om Skomagere, Skrædere, Smede og Smedere, medens der nu er Tale om unge Jurister, og det er vel en Forffjel; men jeg seer dog ikke, at det kan gjøre Noget til Sagen. — Naar man vil gaae nærmere ind paa Forholdet, har man dernæst frygtet for, at Processernes Antal vil tiltage, men dette benægter jeg. Det kunde muligviis have været Tilfældet for en Menneſtealder eller mere siden, da Befolkningen ikke var kommen til et saadant Standpunkt af Oplysning som nu; men saaledes, som jeg kender Befolkningen i det Hele, har den i Almindelighed en meget stor Affly for Processer, og jeg troer ikke, at den vil lade sig lede til at indlade sig i saadanne, fordi En eller Anden fortæller, at der derved vilde kunne opnaaes Noget. Skulde imidlertid En eller Anden i Begyndelsen lade sig forlede, vilde han jo være et affrækkende Exempel for Andre, og man vilde alfsaa meget snart komme under Veir med, at det ikke var til Ens Fordeel, naar man saaledes lod sig forlede. Jeg troer derfor, at man ogsaa i den Henseende skal lade Erfaringen gjøre Sit og ikke opstille sig som Formynder for Befolkningen ved at sige, at vi maae holde Fristelsen borte, fordi Folk ikke have Styrke til at modstaae den. Nei, Befolkningen skal vinde ved af Erfaringen at lære, at det er forværveligt at give sig hen til den. Laugsvæsenet med Hensyn til Sagsførernæringen bestaaer jo endog i en langt videre Udstrækning, end det i 1857 bestod for Haandværkere og andre Næringsdrivende, thi dengang overlod man dog til Vedkommende selv at tage for sit Arbeide, hvad han kunde faae derfor af den Vedkommende, som ønskede det, men med

Hensyn til denne Næringsvei staaer der Autoriteter over Sagsførerne, som kunne tvinge dem til at betale tilbage, hvis de have faaet for meget for deres Arbeide. Dette er ogsaa rigtigt i Principet; thi naar man vil sørge for, at der ikke bliver flere Sagsførere, end at de kunne leve, maa man ogsaa paa den anden Side sørge for, at Befolkningen ikke udfuges. Det følger alfsaa af Principet, at man maa kunne sige: Det, der er betalt, skal Du nøies med, men for dette skal man see at blive fri saa snart som muligt. Det er blevet sagt, at, hvis der blev givet en større Frihed — her er jo ikke Tale om en fuldstændig Frihed til at være Sagsfører for hvem der vil; thi saaledes som Loven nu lyder, er der meget store Indskrænkninger og efter min Mening større Indskrænkninger, end der behøves —, vilde Folk ikke selv have Kyndighed nok til at vælge deres Sagsfører. Dette er ogsaa et af disse Formynder-Ordsprog, som bruges overalt, hvor der er Tale om at give større Frihed, at Folket ikke er modent dertil, men skulde vi have ventet, indtil Folket blev modent til at bære Grundloven af 1849, havde vi ikke haft den endnu den Dag idag; der skal en vis Dygtighed og oplyst Forstand til at bære Friheden. — Hertil kommer endnu, at man ikke kan blive staaende ved Tilstanden, som den nu er. Der er mig flere Exempler bekjendt paa, at den Vedkommende, der har villet tage en Sagsfører, ikke har kunnet faae nogen af dem, der fandtes paa Steedet, til at paatage sig den paagjældende Sag, men at han har maattet hente sig en Sagsfører undertiden flere Mile borte for at faae Sagen ført. Det forekommer mig, at, dersom man vil opstille sig som Formynder og ikke vil tillade, at Sagsførernes Antal bliver formeret, maa man ogsaa tvinge dem til at udføre slige Forretninger, naar det bliver for langt, men der kan, som bekjendt, være Sager af en saadan Natur, at den enkelte Sagsfører kan have megen Betænkelse ved at paatage sig Førelsen af dem, og den Paagjældende er alfsaa henviist til at søge retslig Bistand langveis fra. Dette troer jeg nok vilde blive afhjulpet, naar denne Lov, saaledes som den foreligger, gik igjennem, idet der da vistnok i Nærheden af hvert Thingsted vilde kunne findes